

DEN NORSKE KIRKE

«Soa_adr3» bispedømmeråd

Det Kongelige Kultur- og Kirkedepartement

Kirkeavdelingen
Postboks 8030 Dep

0030 OSLO

Dato: 08.09.2008

Vår ref: 08/124-4 TSH

Deres ref: 2008/00738

Høring- innstillingen Styrket demokrati i Den norske kirke

Det vises til Kultur- og Kirkedepartementets høringsbrev datert 30.05.2008 om Innstillingen Styrket demokrati i Den norske kirke.

Agder og Telemark bispedømmeråd vil innledningsvis gi honnør til arbeidsgruppe og sekretariat for en informativ og god utredning hvor både tidligere utredningsarbeider og bakgrunnsstoff, samt kirkeordningsmessige, teologiske og samfunnsmessige utfordringer for kirken, er sett i lys av videreutvikling av de demokratiske styringsformene for Den norske kirke.

I møte 3. september 2008 gjorde Agder og Telemark bispedømmeråd slikt vedtak i saken:

1. Agder og Telemark bispedømmeråd vedtar foreliggende utkast til hørings svar, med de endringer som framkom i møtet.
2. Med utgangspunkt i at soknet er kirkens grunnenhet, anser bispedømmerådet indirekte valg til bispedømmeråd og Kirkemøte som den valgordningen som er mest i samsvar med kirkeordningen. Agder og Telemark bispedømmeråd ønsker derfor primært ikke å delta i forsøk hvor direkte valgordninger inngår. Dersom dette ikke er mulig, vil bispedømmerådet foretrekke å gjennomføre en prøveordning med kombinasjonsalternativet av både direkte og indirekte valg til Kirkemøtet/bispedømmerådet.

Høringsuttalelsen fra Agder og Telemark bispedømmeråd vil i hovedsak kommentere arbeidsgruppens forslag til endringer (Kapittel 5, 6 og 7) samt de økonomiske og administrative konsekvenser av arbeidsgruppens forslag.

Agder og Telemark bispedømmeråd er positive til at det er i gang satt et arbeid for å videreutvikle demokratiet i Den norske kirke, men vil i likhet med departementet uttalelse i stortingsmelding nr 17 (2007-2008) s 86 understreke at Den norske kirke allerede i dag ” har en helhetlig styringsstruktur som både i historisk og aktuelt perspektiv framtrer som forholdsvis demokratisk.” Dette bygger på fundamentale trekk ved kirkens styringsordning slik det er redegjort for i nevnte stortingsmelding.

Arbeidsgruppen har bl.a. pga den knappe tiden valgt ikke å drøfte tiltak knyttet til valg av kirkelige fellesråd og fellesrådets demokratiske legitimitet. Bispedømmerådet har

forståelse for dette, men vil likevel påpeke at det, både ut fra en helhetlig vurdering av de demokratiske prosesser i kirken og ut fra ønske om å styrke soknet som den grunnleggende organisatoriske enheten i Den norske kirke, vil være nødvendig med en avklaring av fellesrådenes plass oppgaver og legitimitet i en framtidig kirkeordning, blant annet med hensyn til hvor mange demokratiske organer og forvaltningsnivåer en framtidig kirkeordning bør ha.

Agder og Telemark bispedømmeråd vil beklage at høringsfristen for kirkens organer til å uttale seg om demokratireformen, er kortere enn tre måneder samtidig som sommerferien inngår i denne tiden. Bispedømmerådet vil videre beklage den knappe tiden som står til rådighet til å forberedelse og gjennomføring av forsøkene. Sett i lys av at saken omhandler demokratiordninger for Den norske kirke, finner en det også betenkelig at det fremmes forslag om avkorting av inneværende valgperiode for kirkelige organer før dette har vært til behandling i de kirkelige rådene. For øvrig er det bekymringsfullt at det ikke allerede i 2008 er avsatt midler til styrking av bispedømmekontorene, slik at forsøkene kan gjennomføres på en forsvarlig måte og gi den ønskede effekt.

Slik det framgår av bispedømmerådets vedtak i saken, er bispedømmerådets prinsipielle standpunkt at representanter til bispedømmeråd/Kirkemøte bør velges ved indirekte valg. Dette begrunnes med at soknet er kirkens grunnenhet. Bispedømmerådet mener videre at kostnadene ved gjennomføring av direkte valg i alle valgkretser er så høy at forsøksordningen bare bør prøves ut i noen bispedømmer og at de øvrige gjennomfører valgene som indirekte valg.

Agder og Telemark bispedømmeråd er positive til forslaget om å øke antall medlemmer i kirkemøtet og bispedømmerådene og ser at en differensiering mellom bispedømmene i noen grad vil gi en utjevning av antall stemmer bak hver representant.

Agder og Telemark bispedømmeråd slutter seg til forslaget om at ordningen med valg av fem representanter til kirkemøtet på fritt grunnlag, opphører. Likeledes slutter bispedømmerådet seg til forslaget om valglister i alfabetisk orden. Dette bidrar til at alle kandidatene i utgangspunktet stiller til valg på like premisser.

Bispedømmerådet tar til etterretning at valget gjennomføres som preferansevalg, men vil peke på de pedagogiske og motivasjonsmessige utfordringer som ligger i å benytte en valgordning som er så komplisert å gjennomføre, at opptellingen vanskelig kan gjøres manuelt. Det må derfor være en klar forutsetning at departementet stiller nødvendige ressurser til rådighet for etablering av datasystemer for opptelling av stemmer, slik at denne opptellingen kan foregå på en forsvarlig og korrekt måte.

Økt bruk av ordning med direkte valg til Kirkemøtet vil bidra til å styrke enkeltmedlemmers plass og innflytelse i kirkelige organer og beslutningsprosesser. Videre vil dette bidra til å styrke de folkerike distriktenes representasjon og deltakelse. Agder og Telemark bispedømmeråd vil i den sammenheng også peke på at direkte valg vil kunne bidra til økt politisering av kirkelige råd og at en slik utvikling ikke er ønskelig. Et fortsatt betydelig innslag av indirekte valg vil bl.a også ivareta de små soknenes (og dermed distriktenes) innflytelse bedre enn direkte valg.

Agder og Telemark bispedømmeråd vil peke på følgende prinsipper og premisser særlig viktige:

- Det kirkelige demokratiet begrunnes ut fra det allmenne prestedømme som likestiller alle kirkens medlemmer, d.v.s. alle døpte
- Soknet er kirkens grunnleggende enhet, dermed må menighetenes votum tillegges tilstrekkelig vekt.

Dessuten er det viktig å reflektere inn at demokratiet i kirken har sin egenart, dels ved det at det er supplert med embetslinjen, dels ved at det ikke er basert på folkesuverenitetstanken, men på et læremessig grunnlag. Bispedømmerådet vil videre framheve at utviklingen av de demokratiske ordninger i Den norske kirke må bygge videre på den etablerte forståelse av forholdet mellom embete og råd.

Bispedømmerådet tar til etterretning forslaget om at kirkelige valg holdes på samme dag som offentlige. Det er viktig å legge til rette for at disse valgene gjennomføres slik at de ikke kan sammenblandes med offentlige valg. Erfaringer viser at dette har bidratt til økt valgdeltakelse der dette har vært prøvet ut. Samtidig er det uheldig at valg i Den norske kirke som trossamfunn skal gis et mer offentlig preg enn valg i andre trossamfunn og kirkesamfunn, og på den måten bidrar til forskjellsbehandling.

Agder og Telemark bispedømmeråd har ingen kommentarer til forslagene om bedret informasjon til alle kirkens medlemmer med utsendelse av valgkort og andre informasjonstiltak. Gjennomføring av valg samtidig med offentlige valg kan imidlertid lett føre til at informasjonen knyttet til de kirkelige valgene drukner i det fokuset media naturlig nok har omkring Stortingsvalget.

Ordningen om innføring av godtgjørelse til valgstyres, stemmestyres og valgte representanter, på linje med godtgjørelse ved politiske valg, er positiv i den forstand at alle typer yrkesgrupper kan ha anledning til å delta. På den annen side er det et paradoks å bruke så store summer til demokratireformen, samtidig som kirken utfordres av svært begrensede ressurser for å kunne gjennomføre sine primære oppgaver.

Agder og Telemark bispedømmeråd anbefaler at det gjennomføres forsøk med senket stemmerettsalder til 15 år.

Agder og Telemark bispedømmeråd er enig i arbeidsgruppens forslag når det gjelder tiltak for å styrke prosessene rundt framtidig utvelgelse av proster og biskoper. Det er ønskelig at saksbehandlingsreglene for tilsetting av prost endres allerede nå, slik at bispedømmerådet får en rolle i prosessen.

Bispedømmerådet vil særlig framheve og støtte opp under forslaget om en styrket bispetjeneste ved opprettelse av et tolvte bispeembete både for å styrke demokratiet med kirkelig representativitet, og for å bedre rammevilkårene for utøvelse av presesvervet i Bispemøtet.

På side 45 i arbeidsgruppens forslag er det nevnt at arbeidsgiveroppgaver og tilsettinger bør kunne overføres fra bispedømmerådet til et partssammensatt utvalg på linje med fellesrådenes administrasjonsutvalg. Agder og Telemark bispedømmeråd støtter ikke et slikt forslag. Bispedømmerådet finner heller ikke å kunne gi sin støtte til forslaget om å vurdere endring av betegnelsen fra ”råd” til ”styre”. Selv om de kirkelige rådene er tillagt styringsfunksjoner, er de kirkelige rådenes sammensetning, arbeidsoppgaver og egenart annerledes det man betegner som styre, bl. i næringslivet.

Med vennlig hilsen

Tormod Stene Hansen
stiftsdirektør